

การศึกษาเรื่อง องค์กรสมาชิกเครือข่ายหมอมือง เพื่อการส่งเสริมการผลิตพืชสมุนไพร
อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์หลักคือ 1) เพื่อศึกษาการสร้าง การจัดการและการ
ขยายขององค์กรสมาชิกของเครือข่ายหมอมือง ที่เอื้อประโยชน์ต่อการส่งเสริมการผลิตพืช
สมุนไพร 2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขการสร้าง การจัดการและการขยายของ
องค์กรสมาชิกของเครือข่ายหมอมือง ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้คือ สมาชิกหมอมือง 3 ชมรม
อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 25 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการหาข้อมูล
จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) ที่ได้จากการเลือกตัวอย่างเป็นแบบก้อนหิมะ (snowball
sampling technique) ผู้ให้ข้อมูลหลักไปสู่ผู้ให้ข้อมูลคนอื่นเชื่อมโยงกันเป็นทอด ๆ เครื่องมือที่ใช้
ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ (interview schedule) เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครง
สร้าง (non-structured interview) ที่ประกอบด้วย การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview)
การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview) รวมถึงการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non-
participatory observation) และแบบมีส่วนร่วม (participatory observation) จากนั้นนำข้อมูลที่เก็บ
รวบรวมได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูลรอง ทั้ง 3 ชมรม มีจำนวน 13 คน
แบ่งออกเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก 9 คนและผู้ให้ข้อมูลรอง 4 คน โดยจากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูล
ส่วนมากอยู่ในวัยกลางคนและวัยสูงอายุ เป็นเพศชาย ระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา

ผลการศึกษาไม่พบการเชื่อมโยงกิจกรรมและแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างองค์กรสมาชิก
ทั้ง 3 องค์กรของอำเภอสันทรายมีแต่การเชื่อมโยงของแต่ละองค์กรกับเครือข่ายหมอมืองเชียงใหม่

ลักษณะการสร้างขององค์กรสมาชิกของเครือข่ายหมอมืองเชียงใหม่ 3 องค์กร ได้แก่
ชมรมแม่แก่น้อยหมอมืองพัฒนา ชมรมภูมิปัญญาและการนวดไทย และชมรมหมอมืองสายชลเหนือ
มีลักษณะต่างกัน โดยชมรมแรกเกิดขึ้นโดยการจัดตั้งของผู้นำจากเครือข่ายหมอมืองเชียงใหม่

T155608

ชมรมที่สองเกิดจากการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลและศูนย์การศึกษาอนุเคราะห์ และชมรมสุดท้ายเกิดจากการรวมตัวของหมอมือเมืองในชุมชนที่ต้องการผลิตยาสมุนไพร สำหรับเหตุจูงใจในการสร้างชมรมเหล่านี้เกิดจาก ความต้องการที่หลากหลายของสมาชิก เช่น ต้องการขยายสมุนไพร ต้องการการยอมรับ ต้องการการมีชื่อเสียงและต้องการมีรายได้เพิ่ม

การจัดการขององค์กรสมาชิกของเครือข่ายหมอมือเมืองเชียงใหม่ เน้นการจัดกิจกรรมภายในองค์กรสมาชิก ดังเช่นสมาชิกของชมรมภูมิปัญญาและการนวดไทย และชมรมหมอมือเมืองสายชลเหนือมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันภายในกลุ่มของคน ซึ่งการจัดการภายในแต่ละองค์กรดังกล่าวมีความเป็นอิสระและความยืดหยุ่นสูง โดยแต่ละชมรมยังอาศัยการจัดกิจกรรมขององค์กรเครือข่ายหมอมือเมืองเชียงใหม่เป็นหลัก

การขยายขององค์กรสมาชิกของเครือข่ายหมอมือเมืองเชียงใหม่ เน้นการเพิ่มจำนวนสมาชิกเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ของหมอมือเมือง และขยายองค์ความรู้ของสมาชิกหมอมือเมืองเพื่อขับเคลื่อนการจัดกิจกรรมของชมรมและเครือข่ายหมอมือเมืองเชียงใหม่ให้มากขึ้น อย่างไรก็ตามการขยายองค์กรเครือข่ายยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

ปัญหาอุปสรรคในองค์กรสมาชิกของเครือข่ายหมอมือเมืองเชียงใหม่ มีหลายประการ เช่น การสร้างองค์กรสมาชิกที่ไม่ได้เกิดมาจากพื้นฐานความต้องการอย่างแท้จริง และเกิดปัญหาการจัดกิจกรรมขององค์กรสมาชิก การขยายสมาชิกขององค์กรเครือข่ายยังไม่มีรูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสม สมาชิกในชมรมทั้ง 3 ชมรม เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหามาจากการสร้าง การจัดการและการขยายขององค์กรสมาชิก เช่น การสร้างองค์กรสมาชิกควรเกิดจากความต้องการของคนในชุมชนอย่างแท้จริง การแก้ไขการจัดการด้านกิจกรรมควรมีการจัดตารางเวลาการประชุมที่มีความแน่นอน การขยายตัวขององค์กรสมาชิกควรมีการวางแผนงานในการประชาสัมพันธ์ ซึ่งแนวทางการแก้ไขเหล่านี้จะก่อให้เกิดกระบวนการการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์กรเครือข่ายในอนาคต

The objectives of this research on traditional healers' network organizations for herbal production extension in Sansai district, Chiang Mai province were 1) to study establishment, management and expansion of groups in the traditional healers' network to promote the production of herbs, and 2) to find out problems, and guidelines for improving establishment, management and expansion of groups in the traditional healers' network. The data was collected from 25 members of 3 groups of traditional healers' network: Macgad Noi Pattana Group, Traditional Local Wisdom and Thai Massage Group, and Sai Chon Neur Healers' Group, chosen by snowball sampling technique. The tools used in this research were interview schedules, with non-structured interview, consisting of in-depth interview, informal interview including non-participatory and participatory observations.

The results revealed that there were 9 key informants and 4 secondary informants. Most of the informants were in middle and old ages. They were all men with a primary educational level.

No linkage and resource exchange among the three groups was found but there was a linkage between each group and the traditional healers' network.

There were differences in the establishment of the three groups. The first group was established by a leader of Chiang Mai traditional healers' network; the second, tambon administrative organizations and non-formal education offices in the area; and the last, the agreement among healers in the local community who wanted to produce herbal medicine. The establishment of these groups was motivated by various needs of the members such as marketing, acceptance, being well known, and increasing income.

Management of the groups of Chiang Mai traditional healers' network emphasized the management among groups' members. The members of Traditional Local Wisdom and Thai Massage Group and Sai Chon Nuer Healers' Group shared resources within their groups. Such management was highly independent and flexible. Also, each group participated in activities of Chiang Mai traditional healers' network.

Expansion of the groups of Chiang Mai traditional healers' network was focused on the increase in number of members with the aims to share experience among healers, increase the knowledge of healers and share the activities of the groups. However, the expansion of traditional healers' network was slightly successful.

The problems of the groups of Chiang Mai traditional healers' network were group establishment not being based on members' needs, group activity organization, and lack of appropriate public relations of group expansion. The members of the three groups suggested that group establishment should be based on actual needs of members, fixed schedules for meetings and activities should be set and there should be better public relations for expansion of groups in the network. All these will lead to improvements of traditional healers' network in the future.